

*Беззубова О. О.,**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ MDR У FACEBOOK

Анотація. В інформаційному суспільстві доступ до інформації є ключовим складником механізму забезпечення демократії. Інформація являє собою знання про реальний світ, що репрезентується та передається в комунікації. Діяльність засобів масової інформації як соціального інституту спрямована на задоволення інформаційних потреб і врегулювання інформаційного обміну в суспільстві. Новітні технології зумовлюють інформаційно-комунікативні особливості взаємодії в сучасному соціумі та зміни у форматах передачі інформації. Активізація інформаційної діяльності ЗМІ в соціальних мережах дає змогу охоплювати широку цільову аудиторію, забезпечуючи її інформацією та телевізійним продуктом. Соціальна мережа Facebook є популярним інструментом масової комунікації й ефективним засобом масового інформування громадськості. Телерадіокомпанія MDR на сторінці у Facebook транслює новини, постить сюжети й ширить розважальний контент для земель Саксонія, Тюрингія та Саксонія-Ангальт. В інформаційному просторі MDR висвітлюються економічні, політичні, соціальні й культурні новини, які виконують інформаційну, ретрансляційну та комунікативну функції. MDR інформує підписників про ситуацію в регіоні, значущі події в країні, різноманітні політичні та громадські заходи. Розважальний контент містить культурно-ціннісний складник і покликаний розважати аудиторію, не спонукаючи її до глибоких рефлексій, причому пости у Facebook функціонують як специфічні «текстові тизери», які передають найважливішу інформацію. Текст посту, що складається з максимально чотирьох речень, характеризується інформаційною насиченістю, тобто максимальною кількістю інформації. У поєднанні з графіком, фото або відео короткий текст посту слугує швидкому інформуванню, зацікавленню і спонуканню підписників до переходу та читання повноформатної статті.

Ключові слова: масова комунікація, засоби масової інформації, соціальні мережі, текст, текст посту.

Постановка проблеми. В епоху новітніх інформаційно-комунікативних технологій стрімко зростає потік інформації, якість якої носить амбівалентний характер. Діяльність інформаційного суспільства ґрунтується на обміні інформацією. Забезпечення доступу громадян до інформації є однією з визначальних умов демократії. Засоби масової інформації як соціальний інститут забезпечують інформаційні потреби й регулюють інформаційні обміни в суспільстві.

ЗМІ виконують низку важливих функцій: комунікативну – спостереження за подіями та формування суспільної думки стосовно їх сутності; інформаційну – збирання, редагування, коментування та поширення інформації; ретрансляційну – від-

творення певного способу життя з відповідним набором політичних, духовних, соціальних цінностей. Завдяки реалізації зазначених функцій ЗМІ впливають на всі сфери життєдіяльності суспільства, на соціально-психологічний і духовно-культурний розвиток кожного члена суспільства, оскільки кожна нова інформація, що надходить по каналах ЗМІ, відповідним чином стереотипізована й несе в собі багаторазово повторювані ціннісні орієнтації й установки, що закріплюються у свідомості людей [1].

У сучасній системі засобів масової інформації відбувається глобальна трансформація. Проникнення інформаційних технологій у соціальні сфери зумовлює інформаційно-комунікативні особливості взаємодії в соціумі. Актуальність статті продиктована релевантністю інформаційної діяльності ЗМІ в просторі соціальних мереж. Німецькі телекомпанії, газети й журнали мають власний сайт, сторінку в YouTube, а також акаунт у соціальних мережах. Традиційні ЗМІ використовують соціальні мережі, щоб розширити потенційну аудиторію та свій інформаційний вплив на неї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням масової комунікації, функціонування мови ЗМІ й висвітленням сутнісних характеристик соціальних медіа займаються вітчизняні та зарубіжні вчені: Л.М. Городенко, О.І. Горошко, М.Р. Желтухіна, І.Б. Карпа й інші. Інтенсивність розповсюдження соціальних мереж зумовлює їх вплив на міжперсональну та соціальну комунікації.

Метою статті є виявити функціональні особливості інформаційної діяльності телерадіокомпанії MDR в просторі соціальних медіа, зокрема в соціальній мережі Facebook.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань: проаналізувати визначення й сутність поняття «інформація», висвітлити тематичні напрями інформаційної діяльності та змістовно-тематичне наповнення німецькомовних постів MDR у Facebook.

Виклад основного матеріалу. Активізація інформаційної діяльності ЗМІ в соціальних мережах дає змогу охоплювати широку цільову аудиторію, забезпечуючи її інформацією й телевізійним продуктом. На сторінці у Facebook телерадіокомпанія MDR (der Mitteldeutsche Rundfunk) транслює новини, постить сюжети й ширить розважальний контент для земель Саксонія, Тюрингія та Саксонія-Ангальт. Соціальна мережа Facebook є інтерактивною платформою, популярним інструментом масової комунікації й ефективним засобом інформування громадськості. Наприклад, пост, який інформує про необхідність обміну виданих до 2013 року водійських прав:

Führerscheine, die vor dem Jahr 2013 ausgestellt wurden, müssen umgetauscht werden. Die erste Umtauschewelle ist bereits gestartet, Betroffene haben noch gut vier Monate Zeit dafür. ➔ www.mdr.de/s/fuehrerscheintausch.

Інформація – об'єктивна внутрішня ознака об'єктів реального світу, виявляється в усіх елементах і системах матеріального світу [2, с. 228]. У понятті «інформація» для лінгвістики важливими є два її суттєві аспекти: інформація про світ як результат його відображення в психіці людини та інформація, яку людина передає іншій людині [3, с. 63]. У лінгвістичній літературі поняття «інформація» найчастіше отожднюється з поняттям «знання». Ці терміни сприймаються як взаємозамінні, синонімічні. Одне поняття тлумачиться через друге: «інформація – сукупність знань, образів, відчуттів, наявних у свідомості людини або штучному інтелекті, які поступають по різних каналах передачі, переробляються й використовуються в процесі життєдіяльності людини й роботі автоматичних комп'ютерних систем», а «знання – інформація, наявна у свідомості людини, що служить для розв'язання нею інтелектуальних і мовних завдань, застосовується в повсякденній пізнавальній і мовленнєвій діяльності, зумовлює поведінку людей» [4, с. 45].

Будь-яка інформація відзначається здатністю до вербалізованого оформлення, природністю засвоєння мовного коду кожною людиною, лінійним характером мови при функціонуванні, що зумовлює її здатність до різних інформаційних операцій – кодування, перетворення, зберігання, транспортування тощо [4, с. 45]. Інформація – знання, що репрезентується та передається мовними формами в комунікації [5, с. 36]. Наприклад, пост про незгоду місцевих жителів із запланованою розбудовою аеропорту Лейпциг/Галле:

Nächtlicher Fluglärm, mehr Verkehr, Umweltverschmutzung – der Flughafen Leipzig/Halle soll massiv ausgebaut werden. Doch die Bevölkerung wehrt sich. 6.3500 Einwendungen gegen den Ausbau gibt es bislang. Hinzu kommen solche, die in den Kommunen vor Ort eingereicht wurden und eine Online-Petition. ➔ mdr.de/s/kxr.

У загальноприйнятому значенні під інформацією розуміють повідомлення, оформлене як словосполучення номінативного характеру. Це може бути речення, у якому повідомляються факти, сукупність речень, текст [6, с. 193]. Наприклад:

MDR – Mitteldeutscher Rundfunk, 1. September:

Auf Bahnreisende kommen anstrengende Tage zu: Durch Streiks kommt es zu Verspätungen und vollen Zügen im Fern- und Nahverkehr. Ab einer Verspätungen von einer Stunde können Sie 25 Prozent vom Fahrpreis zurückverlangen, bei zwei Stunden sind es 50 Prozent. Um eine Erstattung zu erhalten, sollten Sie Belege wie Tickets aber auch Fotos von Anzeigetafeln sammeln.

Телерадіокомпанія MDR інформує підписників про умови відшкодування коштів у разі запізнення потягів. Пост утворює єдиний інформаційний ланцюг із постом від 30 серпня, у якому повідомляється про заплановані страйки машиністів Німецької залізниці протягом п'яти днів:

MDR – Mitteldeutscher Rundfunk, 30. August:

Die Gewerkschaft Deutscher Lokomotivführer (GDL) hat erneut Streiks angekündigt: Von diesem Donnerstag (02.09.21) ab 2.00 Uhr bis Dienstagfrüh (07.09.21) soll der Personenverkehr der Deutschen Bahn bestreikt werden. Im Güterverkehr soll der Streik bereits an diesem Mittwoch (01.09.21) beginnen ➔ www.mdr.de/s/gdl.

Відносна замкнутість повідомлення означає, що інформація, яка є змістом повідомлення, являє собою деяку замкнуту систему або деякий фрагмент знання, який може бути сприйнятий автономно від інших частин сукупного знання, ґрунтуючись на загальних фонових відомостях та уявленнях [7, с. 13].

Категорія інформації охоплює низку проблем, що виходять за межі виключно лінгвістичного характеру. Одна з них – проблема нового (невідомого). При цьому нове не може розглядатися без урахування соціальних, психологічних, науково-технічних, загальнокультурних, вікових та інших факторів [6, с. 193]. Перераховані фактори впливають на релевантність інформації для відповідних груп адресатів.

Пост, у якому наводиться інформація з процентним співвідношенням кількості дітей у різних федеративних землях, які відвідують дошкільні навчальні заклади, набрав 37 уподобань:

Низька популярність посту не применшує соціальної значущості теми дошкільної освіти, а відображає різноманітність тематичних уподобань аудиторії у відборі матеріалу соціального характеру. Розважальний контент, який формує важливий напрям інформаційної діяльності у Facebook, містить культурно-ціннісний складник і покликаний розважати аудиторію, не спонукаючи її до глибоких рефлексій. Наприклад, пост про повернення групи АВВА з новим альбомом через 40 років уподобали більше ніж 7000 підписників:

Пости у Facebook функціонують як специфічні «текстові тизери», котрі складаються з максимально чотирьох речень і характеризуються інформаційною насиченістю, тобто транслиують максимальну кількість інформації. У поєднанні з графіком, фото або відео короткий текст посту виконує функцію швидкого інформування, а також слугує зацікавленню і спонуканню підписників до переходу й, відповідно, читання повноформатної статті.

Серед аудиторії телерадіокомпанії MDR у Facebook особливий відгук знаходять історії про активну участь пересічних громадян у житті суспільства, їхні інтереси та хобі. Наприклад, пост про діяльність 88-річного Вернера Ніля – колишнього вчителя, який уже 13 років виконує обов'язки так званого „Schulwegshelfer“ і контролює, щоб діти дісталися до школи:

MDR – Mitteldeutscher Rundfunk, 16. September:

Als ehemaliger Lehrer wollte Werner Niehle (88) auch gern weiter mit Kindern arbeiten. Seine neue Berufung fand er mit 75 Jahren als Schulwegshelfer. Seit nunmehr 13 Jahren steht er jeden Morgen vor der Schule und achtet darauf, dass die Kinder sicher zur Schule kommen. Und er will weitermachen, so lange es irgendwie geht. ➔ mdr.de/s/schuldlose.

У діяльнісному підході комунікацію розуміють як спільну діяльність учасників комунікації, у процесі якої формується спільний погляд на речі та дії з ними [8, с. 344]. Соціальні мережі уможливають інтерактивність, тобто включеність користувачів у створення, трансляцію і трансформацію контенту [9]. Специфічний контент у форматі прямих питань, рекомендацій, побажань залучає аудиторію до спілкування. Наприклад, у пості від 17 вересня порушується питання взаємозалежності кількості вільного часу й самопочуття, яким займалася американська дослідницька команда:

Wie hängen Freizeit und Wohlbefinden zusammen? Eine Frage, der ein Forschungsteam aus den USA nachgegangen ist. Die Erkenntnis: Mit zunehmender Freizeit nahm das Wohlbefinden zu, pegelte sich jedoch bei zwei Stunden ein. Das heißt, nur bis zu einem gewissen Punkt macht mehr Freizeit glücklicher: www.mdr.de/s/freizeit.

Отримані результати дослідження та питання „Wieviel Freizeit pro Tag hätten Sie gerne?“ покладені в основу розбудови діалогічного комунікативного акту, сфокусованого на сам процес комунікації. Підписники охоче долучилися до спілкування, наприклад, реакція деяких підписників:

Ronny Rietzke 24/7

Marleen Chavaux Den ganzen Tag.

Steffen Rößler ... was für Zeit? Ich verstehe die Frage nicht 🤔

Inken Schweitzer Bitte auch die Definition von Freiheit beachten. Freizeit ist die Zeit, bei der man wirklich frei entscheiden kann ob man spazieren geht oder ein Buch liest. Die Zeit, die man für den Weg von A nach B, zum einkaufen, Haushalt, essen kochen, Kinderbetreuung, duschen, schlafen braucht, zählt nicht zur Freizeit.

San Dra Sorry-aber nur 2 Stunden? Das kann ich mir nur schwer vorstellen. Oder haben diese Menschen keine Hobbies? Ich geh gern arbeiten, habe einen guten Job-aber ich bin froh, dass ich das nur 25 h/ Woche muss.

Інформаційно-комунікативна діяльність функціонально спрямована на надання інформації, отримання інформації та забезпечення задоволення від спілкування. Спілкування людей є багатофункціональною взаємодією, що включає інформаційний обмін, установлення й підтримку контакту, регулювання міжособистісних взаємин [10, с. 6]. Утім поняття спілкування зводиться до передачі різного роду інформації, розчиняється в понятті «комунікація» [11, с. 62]. Комунікація – специфічний обмін інформацією, процес передачі емоційного й інтелектуального змісту [12, с. 262]. У межах масової та мережевої комунікації ЗМІ в просторі відбувається стратегічне поєднання цих функцій, що визначає відбір інформації та способи її представлення.

Телеканал MDR інформує у Facebook здебільшого про актуальну ситуацію в регіоні, значущі події в країні, різноманітні політичні й громадські заходи. Наприклад, пост про виділення коштів на відбудову будинків та інфраструктур після повені в липні 2021 р.:

Die Schäden durch das Hochwasser im Juli 2021 sind enorm. Die Bundesländer haben einem 30-Milliarden-Euro-Paket des Bundes für den Wiederaufbau von Häusern und Infrastruktur zugestimmt. Ein Teil davon geht nach Sachsen. ➔ http://www.mdr.de/s/fluthilfesachsen.

Повінь у Німеччині, що спричинила величезні руйнування, уважається національною катастрофою століття і є важливим інформаційним приводом. Епідемія коронавірусу продовжує зберігати своє значення в контексті впливу на соціальне, полі-

тичне та культурне життя країни і світу загалом. Наприклад, пост про правило 3G-Regel у Німеччині, яке вступило в силу з 23 серпня:

Для відвідування ресторанів, перукарень, лікарень, басейнів та інших закритих приміщень необхідно надати сертифікат про вакцинацію, довідку-підтвердження про одужання або негативний тест.

Один із найбільших тематичних блоків утворюють повідомлення соціальної проблематики, які охоплюють добродійну діяльність, виховання дітей і молоді, проблеми у сфері медицини й проблеми сексуального насилля. Наприклад, пост від 24 серпня 2021 р. порушує питання надання допомоги добродійній допомозі беззахаткам у часи пандемії, зокрема погіршення ситуації під час локдауну:

In Lockdown waren Suppenküchen und Obdachlosen-Unterkünfte plötzlich geschlossen. Behörden waren nicht mehr erreichbar. Die Tafeln gaben keine Lebensmittel mehr aus. Menschen am Rande der Gesellschaft wurden in der Pandemie von der Politik vergessen, kritisiert die Stadtmission in Halle. → [mdr.de/s/obdachlospandemie](https://www.mdr.de/s/obdachlospandemie).

Трансляція суспільно-політичної інформації в просторі Facebook відіграє важливу роль у контексті залучення аудиторії до політичної діяльності держави та геополітичної ситуації в світі. Наприклад:

Sachsen-Anhalt steht vor der ersten schwarz-rot-gelben Koalition im wiedervereinigten Deutschland. In den vergangenen fünf Jahren hatte in Magdeburg Deutschlands erste Koalition aus CDU, SPD und Grünen regiert. → www.mdr.de/s/koalitionsa.

У пості відображається інформація про утворення коаліції у федеральній землі Саксонія-Ангальт. При цьому зазначається, що при владі з 2016 р. перебуває коаліція в складі ХДС, СДПН і Зелених.

Парламентські вибори 26.09.2021 в Німеччині – історично важлива подія на міжнародній арені, яка знаменує завершення епохи правління Ангели Меркель і подальші зміни розподілу політичної влади:

Die Menschen in Deutschland haben einen neuen Bundestag gewählt. Es gibt ein vorläufiges Ergebnis. Die SPD gewinnt. Sie hat 25,7 Prozent der Stimmen. Die CDU und CSU haben 24,1 Prozent der Stimmen. Die Grünen haben 14,8 Prozent der Stimmen. Die FDP hat 11,5 Prozent der Stimmen. Die AfD hat 10,3 Prozent der Stimmen. Die Linke haben 4,9 Prozent der Stimmen. Durch 3 Direktmandate sind sie auch im Bundestag vertreten. Mehr Informationen zur Bundestagswahl in Leichter Sprache und in Deutscher Gebärdensprache:

<http://www.tagesschau.de/inland/btw21/leichtesprache>.

#LeichteSprache #Gebärdensprache

У тексті посту зазначено статичні дані про результати виборів у Бундестаг. Перемогу здобула соціал-демократична партія Німеччини з 25,7 процентами голосів, що на цей момент є однією з найважливіших тем у Німеччині. Важливо наголосити, що пости громадсько-політичного спрямування відбивають експліцитну критику діяльності державних органів влади. Наприклад, пост із критикою щодо припинення надання допомоги маргінальним представникам суспільства в період локдауну:

Висновки. У XXI столітті інформаційно-комунікативна діяльність протікає в електронному просторі, що збільшує потік інформації та спрощує доступ громадян до інформації. Трансляція інформації в соціальних мережах дає змогу охоплювати різні цільові групи, надавати необхідну інформацію та впливати на формування їхньої громадської думки. Соціальна мережа Facebook є інструментом масової комунікації та засобом інформування громадськості. На сторінці у Facebook німецька телерадіокомпанія MDR транслює новини, сюжети й розважальний контент, які виконують інформаційну, ретрансляційну та комунікативну функції. В інформаційному просторі MDR значна увага приділяється висвітленню економічних, політичних, соціальних і культурних новин. При цьому комунікативний і лінгвістичний аналіз регіональних новин MDR відкриває цікаві перспективи подальшого дослідження.

Література:

1. Карлова В.В. Вплив засобів масової інформації на формування української національної свідомості. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07kvvunc.htm> (дата звернення: 19.08.2021).
2. Банах С. Поняття та особливості інформації як теоретичної категорії. *Актуальні проблеми правознавства*. Вип. 4. Т. 1. С. 226–231.
3. Чернейко Л.О. Базовые понятия когнитивной лингвистики в их взаимосвязи. *Язык, сознание, коммуникация*. 2005. Вып. 29. С. 43–73.
4. Шульгіна В.І. Поняття «інформація» і «знання» в когнітивній лінгвістиці. *Мовознавство*. 2008. № 1. С. 44–48.
5. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова и др. Москва : Издательство Московского государственного университета, 1996. 245 с.
6. Михайлова Л.Г. Виды информации в тексте. *Материалы социально-гуманитарных чтений Иркутского гос. ун-та*. 2007. Апрель-март. С. 193–199.
7. Манаенко Г.Н. Информация в языке и по данным языка. *Актуальные проблемы филологии и педагогической лингвистики*. 2015. № 2. С. 12–20.
8. Гнатик Л.М. Комунікація: походження, типологія, функції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.10. С. 344–353.
9. Половинчак Ю. Конвергентні процеси в сучасному інфопросторі: трансформації текстів, практик, ієрархій. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського*. 2017. Вип. 46. С. 31–44. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3067:konvergentni-protsezi-v-suchasnomu-infoprostori-transformatsiji-tekstiv-praktik-ierarkhij&catid=81&Itemid=415 (дата звернення: 01.09.2021).
10. Карасик В.И. Язык социального статуса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2002. 333 с.
11. Каган М.С. Мир общения: проблема межсубъектных отношений. Москва : Политиздат, 1988. 319 с.
12. Якупов П.В. Коммуникация: определение понятия, виды коммуникации и ее барьеры. *Социальные структуры, институты и процессы*. 2016. № 10. С. 261–266.

Bezzubova O. The informational-communicative specificity of MDR Interaction on the Facebook page

Summary. In information society the access to information is a key instrument of democracy. Information represents knowledge about the real world which is revealed and conveyed through communication. The activity of mass media as a social institute is directed towards meeting information needs and regulation of information exchange in society. New technologies cause special informational and communicative interaction in modern society as well as changes in the formats of information transfer. The uptick of information activity of social media in social networks allows to cover a great number of target audience, providing them with information and television product. Facebook as a social network is a popular instrument of mass communication and effective means of provision of information to the public. TV and radio company MDR broadcasts news, posts stories, and provides entertaining content for Saxony, Thuringia and Saxony-Anhalt on the Facebook page. The MDR information space transmits economic, political, social, and cultural news that performs informational, rebroadcasting, and communicative functions. MDR informs subscribers about the situation in the region, significant events in the country, and various political and social affairs. Entertaining content involves cultural and value-based component and is aimed at amusing the audience, not encouraging it to deep contemplation. Facebook posts act as specific “texts teasers” that broadcast the most important information. The text of the post that consists of maximum four sentences is characterized by saturation of information, i.e., the highest amount of information. The short text of the post together with graph, photo or video acts as a quick informer, gets the users interested and motivates them to proceed reading a full-size article.

Key words: mass communication, mass media, social networks, text, text of the post.